

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 081 «Право»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»
(назва освітньо-професійної програми)

тип дисципліни вибіркова навчальна дисципліна

2024 р.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права
протокол № 7
від «29» серпня 2024 року
Завідувач кафедри

Ірина КОЗАКОВА

Укладач: *Полішко Наталія Леонідівна*, доктор філософії в галузі права, доцент кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: для успішного опанування освітнього компонента *«Соціальне забезпечення та охорона праці»* здобувачі повинні володіти базовими знаннями з теорії держави і права, конституційного права України, матеріальних та процесуальних норм адміністративного права і цивільного права, логіки та критичного мислення для аналізу правових ризиків; інформаційних технологій в юридичній діяльності щодо вміння працювати з нормативними базами, а також юридичної деонтології.

Предмет вивчення навчальної дисципліни *«Соціальне забезпечення та охорона праці»* є комплексна система суспільних відносин, що виникають у сфері реалізації права людини на соціальний захист та безпечні й здорові умови праці. Вона охоплює правове регулювання та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування, функціонування пенсійної системи, надання державної соціальної допомоги й пільг різним категоріям населення, а також відносини щодо захисту основних трудових прав і гарантій працівників. Крім того, предмет включає правові та організаційні основи охорони праці на підприємствах, управління виробничими ризиками, процедури розслідування нещасних випадків на виробництві, здійснення державного контролю й нагляду, а також особливості функціонування системи соціального захисту в умовах воєнного стану та цифровізації соціальних послуг.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ECTS).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *«Соціальне забезпечення та охорона праці»* є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок щодо правового регулювання соціального забезпечення та охорони праці в Україні, реалізації соціальних прав людини, забезпечення безпечних умов праці, захисту трудових і соціальних прав працівників, а також уміння застосовувати норми законодавства у сфері соціального захисту, соціального страхування та охорони праці у професійній діяльності.

Основним завданням навчальної дисципліни *«Соціальне забезпечення та охорона праці»* є аналіз норм національного законодавства, міжнародних стандартів і підзаконних актів, що регулюють сфери праці, її охорони та соціального забезпечення. Процес навчання спрямований на моделювання практичних ситуацій для розвитку у здобувачів навичок правової оцінки підстав для призначення пенсій чи допомог, аналізу небезпечних і шкідливих виробничих факторів, а також юридичного оформлення матеріалів за результатами розслідування виробничого травматизму. Окремим завданням є залучення студентів до вирішення прикладних правових кейсів для відпрацювання алгоритмів консультування громадян та захисту трудових і соціальних прав працівників у судовому чи адміністративному порядку з дотриманням норм професійної етики.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Соціальне забезпечення та охорона праці» забезпечує набуття:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02	Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН06	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Загальна характеристика соціального забезпечення та охорони праці	12	2	4			6	14	1	1			12
Тема 2. Джерела права соціального забезпечення та охорони праці	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 5. Державна соціальна допомога та соціальні пільги	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 6. Трудові права працівників та гарантії їх захисту	18	4	6			8	17	1	2			14
Тема 7. Правові основи охорони праці	18	4	6			8	17	1	2			14
Тема 8. Безпека праці та виробничі ризики	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 9. Розслідування нещасних випадків та відповідальність за порушення законодавства про охорону праці	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 10. Сучасні проблеми та тенденції розвитку соціального забезпечення та охорони праці	14	2	4			8	15	1	2			12
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика соціального забезпечення та охорони праці

Поняття, предмет і система соціального забезпечення. Право людини на соціальний захист. Принципи соціального забезпечення. Поняття та значення охорони праці. Правове регулювання соціального забезпечення та охорони праці в Україні. Державна політика у сфері соціального захисту та безпеки праці.

Тема 2. Джерела права соціального забезпечення та охорони праці

Конституційні засади соціального захисту та охорони праці. Міжнародні стандарти у сфері праці та соціального забезпечення. Законодавство України про соціальне забезпечення, працю та охорону праці. Підзаконні нормативно-правові акти та локальні акти роботодавця.

Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Поняття та види загальнообов'язкового державного соціального страхування. Страхові принципи соціального забезпечення. Суб'єкти соціального страхування. Соціальні ризики. Порядок надання страхових виплат і соціальних послуг.

Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні

Поняття та види пенсій. Пенсійна система України. Умови призначення пенсій. Страховий стаж. Пенсійне забезпечення за віком, по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника.

Тема 5. Державна соціальна допомога та соціальні пільги

Поняття державної соціальної допомоги. Види соціальної допомоги та порядок її надання. Соціальні пільги та гарантії. Соціальний захист сімей з дітьми, осіб з інвалідністю, безробітних та інших категорій населення.

Тема 6. Трудові права працівників та гарантії їх захисту

Право на працю та його гарантії. Основні трудові права працівників. Гарантії та компенсації у сфері праці. Захист трудових прав працівників. Відповідальність за порушення трудового законодавства.

Тема 7. Правові основи охорони праці

Поняття та принципи охорони праці. Права та обов'язки працівників і роботодавців у сфері охорони праці. Організація охорони праці на підприємстві. Інструктажі та навчання з питань охорони праці. Колективний договір і питання охорони праці.

Тема 8. Безпека праці та виробничі ризики

Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Професійні захворювання та виробничий травматизм. Атестація робочих місць. Заходи забезпечення безпечних умов праці. Засоби індивідуального та колективного захисту.

Тема 9. Розслідування нещасних випадків та відповідальність за порушення законодавства про охорону праці

Порядок розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Права потерпілих працівників. Види юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону праці та соціальне забезпечення. Контроль і нагляд у сфері охорони праці.

Тема 10. Сучасні проблеми і тенденції розвитку соціального забезпечення й охорони праці

Реформування системи соціального забезпечення в Україні. Цифровізація соціальних послуг. Європейські стандарти соціального захисту та безпеки праці. Соціальний захист в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми забезпечення безпечних умов праці та захисту працівників.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальна характеристика соціального забезпечення та охорони праці	2	1
2	Тема 2. Джерела права соціального забезпечення та охорони праці	2	1
3	Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	2	1
4	Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні	2	1
5	Тема 5. Державна соціальна допомога та соціальні пільги	2	1
6	Тема 6. Трудові права працівників та гарантії їх захисту	4	1
7	Тема 7. Правові основи охорони праці	4	1
8	Тема 8. Безпека праці та виробничі ризики	4	1
9	Тема 9. Розслідування нещасних випадків і відповідальність за порушення законодавства про охорону праці	4	1
10	Тема 10. Сучасні проблеми та тенденції розвитку соціального забезпечення та охорони праці	2	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальна характеристика соціального забезпечення та охорони праці	4	1
2	Тема 2. Джерела права соціального забезпечення та охорони праці	4	1
3	Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	4	1
4	Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні	4	1
5	Тема 5. Державна соціальна допомога та соціальні пільги	4	2
6	Тема 6. Трудові права працівників та гарантії їх захисту	6	2
7	Тема 7. Правові основи охорони праці	6	2
8	Тема 8. Безпека праці та виробничі ризики	4	2
9	Тема 9. Розслідування нещасних випадків і відповідальність за порушення законодавства про охорону праці	4	2
10	Тема 10. Сучасні проблеми та тенденції розвитку соціального забезпечення та охорони праці	4	2
Усього годин		44	10

8. План семінарських занять

Тема 1. Загальна характеристика соціального забезпечення та охорони праці

Мета: поглибити знання про сутність, правову природу та принципи соціального захисту й охорони праці, а також проаналізувати вектори сучасної державної політики у цих сферах.

Питання для обговорення:

1. Які спільні та відмінні ознаки мають поняття «соціальне забезпечення» та «соціальний захист» як правові категорії?
2. Як конституційне право людини на соціальний захист кореспондує з обов'язками держави щодо його забезпечення?
3. У чому полягає практична реалізація загальноновизнаних принципів соціального забезпечення у сучасних реаліях України?
4. Як співвідносяться поняття «охорона праці» та «безпека праці» в контексті трудової діяльності?
5. Які стратегічні пріоритети визначає чинна державна політика України у сфері безпеки праці та соціальної підтримки населення?

Тема 2. Джерела права соціального забезпечення та охорони праці

Мета: дослідити систему нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері праці, її безпеки та соціального забезпечення, з урахуванням міжнародно-правових стандартів.

Питання для обговорення:

1. Як саме конституційні засади визначають ієрархію та зміст галузевого законодавства про охорону праці та соціальний захист?
2. Яке місце посідають конвенції Міжнародної організації праці у національній системі джерел права?
3. Які колізії найчастіше виникають між законами України та підзаконними нормативно-правовими актами у сфері соціального забезпечення?
4. Яку юридичну силу та функції мають локальні акти роботодавця (накази, інструкції) у забезпеченні безпечних умов праці?
5. Які особливості застосування колективних договорів як джерел регулювання відносин у сфері охорони праці?

Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Мета: детально проаналізувати правовий механізм, види, суб'єктний склад та страхові принципи функціонування системи державного соціального страхування в Україні.

Питання для обговорення:

1. Які існують види загальнообов'язкового державного соціального страхування та за якими критеріями вони класифікуються?
2. Чим відрізняється фінансово-правова природа соціального страхування від механізмів державного соціального забезпечення за рахунок бюджету?
3. Як визначається правовий статус страховика, страхувальника та застрахованої особи як суб'єктів правовідносин?
4. Що становить зміст поняття «соціальний ризик» і які обставини є підставою для виникнення права на страхові виплати?
5. Який порядок надання страхових виплат і надання соцпослуг застрахованим особам?

Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні

Мета: вивчити структуру пенсійної системи України, умови призначення різних видів пенсій та методику обчислення страхового стажу.

Питання для обговорення:

1. З яких рівнів складається сучасна пенсійна система України та які перспективи впровадження її накопичувального складника?
2. За якими правовими підставами та за наявності яких умов призначається пенсія за віком?

3. Який порядок та особливості встановлення пенсій по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника?
4. Чим відрізняється поняття «страховий стаж» від «трудового стажу» та як здійснюється його правове підтвердження?
5. Які особливості пенсійного забезпечення передбачені для окремих категорій громадян?

Тема 5. Державна соціальна допомога та соціальні пільги

Мета: розібрати правові засади надання державної допомоги, гарантій та пільг вразливим категоріям населення для забезпечення їхнього належного життєвого рівня.

Питання для обговорення:

1. Як у законодавстві розмежовуються поняття «державна соціальна допомога» та «соціальна пільга» за сутністю та цільовим призначенням?
2. Які існують види державної соціальної допомоги та за якими процедурами здійснюється її призначення?
3. Який механізм і обсяг соціальних гарантій передбачено для підтримки сімей з дітьми?
4. У чому полягають особливості надання соціальних пільг особам з інвалідністю та безробітним громадянам?
5. Як здійснюється верифікація та контроль за цільовим використанням коштів державної соціальної допомоги?

Тема 6. Трудові права працівників та гарантії їх захисту

Мета: дослідити зміст основних трудових прав громадян, систему гарантій та компенсацій, а також правові форми і способи їхнього захисту від порушень.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає юридичний зміст права на працю та які державні гарантії забезпечують його реалізацію?
2. Які основні трудові права працівників становлять невідчужуваний мінімум соціальних стандартів на робочому місці?
3. За яких умов та в якому обсязі працівникам надаються гарантійні та компенсаційні виплати у сфері праці?
4. Які існують юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту порушених трудових прав працівників?
5. Які види юридичної відповідальності встановлені за порушення трудового законодавства?

Тема 7. Правові основи охорони праці

Мета: проаналізувати взаємні права та обов'язки працівників і роботодавців, а також правове регулювання організації системи охорони праці на локальному рівні.

Питання для обговорення:

1. Які суб'єктивні права у сфері охорони праці гарантуються працівникові безпосередньо під час укладення та виконання трудового договору?
2. Які кореспондуючі обов'язки покладаються на роботодавця щодо створення безпечних умов праці на кожному робочому місці?
3. Яка структура, функції та повноваження служби охорони праці як обов'язкового елемента управління підприємством?
4. Які існують види інструктажів з питань охорони праці та який правовий порядок їхнього проведення й обліку?
5. Як у змісті колективного договору закріплюються додаткові порівняно із законодавством соціальні гарантії з охорони праці?

Тема 8. Безпека праці та виробничі ризики

Мета: дослідити правове регулювання ідентифікації виробничих небезпек, процедуру атестації робочих місць та заходи мінімізації професійних ризиків.

Питання для обговорення:

1. Як класифікуються небезпечні та шкідливі виробничі фактори за рівнем їхнього впливу на організм працівника?
2. Який правовий зв'язок існує між незадовільними умовами праці, професійними захворюваннями та виробничим травматизмом?
3. Який нормативний порядок та періодичність проведення атестації робочих місць за умовами праці, які її правові наслідки?
4. Які організаційно-технічні та санітарно-гігієнічні заходи зобов'язаний вживати роботодавець для забезпечення безпеки праці?
5. Як здійснюється нормативне забезпечення та порядок видачі працівникам засобів індивідуального та колективного захисту?

Тема 9. Розслідування нещасних випадків та відповідальність за порушення законодавства про охорону праці

Мета: детально розібрати процесуальний порядок розслідування нещасних випадків на виробництві, заходи контролю та підстави притягнення винних осіб до відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Який алгоритм дій роботодавця та утворення комісії у разі настання нещасного випадку на виробництві?
2. Які особливості має спеціальне розслідування групових або смертельних нещасних випадків на виробництві?
3. Які саме права, компенсації та страхові виплати гарантуються потерпілим працівникам чи членам їхніх сімей?
4. За які правопорушення у сфері охорони праці настає дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність?
5. Як розмежовуються повноваження органів державного нагляду (Держпраці) та громадського контролю (профспілок) у сфері безпеки праці?

Тема 10. Сучасні проблеми та тенденції розвитку соціального забезпечення й охорони праці

Мета: обговорити вектори реформування соціальної сфери, виклики діджиталізації та особливості захисту прав працівників в особливих правових режимах.

Питання для обговорення:

1. Які напрями та концептуальні засади реформування системи соціального забезпечення є ключовими для сучасної України?
2. Як цифровізація соціальних послуг (електронні лікарняні, е-пенсії, портал «Дія») впливає на доступність та якість соціального захисту?
3. Які європейські стандарти безпеки праці та соціальної допомоги мають бути імplementовані в межах євроінтеграції України?
4. Які специфічні особливості та обмеження діють у сфері соціального захисту та виплат в умовах правового режиму воєнного стану?
5. З якими новими викликами стикається система охорони праці у зв'язку з поширенням дистанційної (віддаленої) роботи та фрілансу?

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальна характеристика соціального забезпечення та охорони праці	6	12
2	Тема 2. Джерела права соціального забезпечення та охорони праці	8	12
3	Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	8	12
4	Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні	8	12
5	Тема 5. Державна соціальна допомога та соціальні пільги	8	12
6	Тема 6. Трудові права працівників та гарантії їх захисту	8	14
7	Тема 7. Правові основи охорони праці	8	14
8	Тема 8. Безпека праці та виробничі ризики	8	12
9	Тема 9. Розслідування нещасних випадків і відповідальність за порушення законодавства про охорону праці	8	12
10	Тема 10. Сучасні проблеми та тенденції розвитку соціального забезпечення та охорони праці	8	12
Усього годин		78	124

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни «Соціальне забезпечення та охорона праці» є засвоєння у повному обсязі навчальної програми, розвиток компетентностей, формування здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно опановувати теоретичні й прикладні знання, що спрямовані на поглиблене опрацювання нормативно-правового регулювання праці та соціального страхування, аналіз інституційного статусу Пенсійного фонду та Держпраці, дослідження процедур призначення пенсій, допомог і пільг, вивчення правових режимів організації безпечних умов праці та управління виробничими ризиками, засвоєння стандартів цифровізації та інформаційно-технічного забезпечення надання соціальних послуг, правил взаємодії з міжнародними організаціями й особливостей захисту трудових і соціальних прав під час воєнного стану, а також дотримання принципів академічної доброчесності й превентивних механізмів запобігання плагіату.

Самостійна робота здійснюється у формі: виконання домашніх завдань; підготовки аналітичних доповідей, есе та рефератів з обов'язковим дотриманням стандартів академічної доброчесності; роботи з актами спеціального законодавства (зокрема Кодексом законів про працю, законами про охорону праці, про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, про

пенсійне страхування), підзаконними наказами та розпорядженнями профільних міністерств, міжнародними договорами й актуальною судовою практикою Верховного Суду щодо оскарження рішень про відмову у призначенні виплат чи пенсій; доопрацювання матеріалів лекцій шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання теоретичної бази; роботи з глобальними інформаційними мережами, електронними реєстрами системи Пенсійного фонду України, цифровими архівами та науковими періодичними виданнями; опрацювання додаткової фахової літератури; складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення, а також практичного розв'язання ситуаційних задач щодо обчислення страхового стажу, кваліфікації порушень законодавства про охорону праці, проведення атестації робочих місць за умовами праці, перевірки підстав для отримання додаткових соціальних гарантій та правового оформлення матеріалів розслідування нещасних випадків на виробництві.

Усі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1

Здійсніть детальний юридичний аналіз Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» з метою виділення матеріально-правових підстав для обчислення та підтвердження страхового стажу застрахованої особи.

Варіант 2

Підготуйте реферат про адміністративно-правовий статус, межі юрисдикції та процесуальні форми діяльності Державної служби України з питань праці під час здійснення заходів державного нагляду.

Варіант 3

Проаналізуйте актуальну судову практику Верховного Суду щодо вирішення спорів, пов'язаних із оскарженням рішень органів Пенсійного фонду України про відмову у призначенні пенсій на пільгових умовах.

Варіант 4

Дослідіть правові механізми та особливості надання державної соціальної допомоги та пільг внутрішньо переміщеним особам в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Варіант 5

Розробіть проект локального положення про службу охорони праці на підприємстві, визначивши її правову структуру, права фахівців та порядок взаємодії з виборним органом первинної профспілкової організації.

Варіант 6

Оформіть пакет модельних процесуальних документів (акт за формою Н-1), необхідних для правового супроводу та розслідування нещасного випадку на виробництві, що стався з вини роботодавця.

Варіант 7

Складіть порівняльно-правову таблицю щодо прав та кореспондуючих обов'язків роботодавця і працівника у сфері забезпечення безпечних і здорових умов праці згідно з нормами чинного КЗпП України.

Варіант 8

Сформулюйте юридичний висновок (legal opinion) щодо правового регулювання та специфіки забезпечення охорони праці за умов дистанційної (віддаленої) роботи та використання працівником власного обладнання.

Варіант 9

Визначте нормативно встановлений алгоритм і критерії проведення атестації робочих місць за умовами праці на промисловому підприємстві, виокремивши підстави для отримання працівниками додаткових відпусток.

Варіант 10

Обґрунтуйте правові засади та вектори імплементації стандартів Європейського Союзу у національну систему соціального страхування в контексті виконання вимог Угоди про асоціацію з ЄС.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання сучасних наукових праць з права соціального забезпечення є обов'язковим. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійснюйте коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним і методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте предмет, метод, систему та принципи права соціального забезпечення як самостійної юридичної галузі.
2. Охарактеризуйте Конституцію України та міжнародні договори як джерела правового регулювання охорони праці.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте поняття, структуру та правовий механізм функціонування трирівневої пенсійної системи в Україні.
2. Висвітліть правові засади діяльності Державної служби України з питань праці та її повноваження у сфері контролю.

Варіант 3.

1. Розгляньте юридичну природу, види та специфіку суб'єктного складу загальнообов'язкового державного соціального страхування.
2. Обґрунтуйте порядок та умови призначення державних соціальних допомог сім'ям із дітьми та малозабезпеченим родинам.

Варіант 4.

1. Визначте зміст суб'єктивного права працівника на безпечні умови праці та гарантії його реалізації під час укладення трудового договору.
2. Класифікуйте шкідливі та небезпечні виробничі фактори за рівнем їхнього впливу на працездатність людини.

Варіант 5.

1. З'ясуйте правові підстави, процесуальні строки та особливості обчислення страхового стажу для призначення пенсії за віком.
2. Окресліть коло обов'язків роботодавця щодо організації та фінансування профілактичних медичних оглядів працівників.

Варіант 6.

1. Охарактеризуйте правовий статус служби охорони праці на підприємстві, її структуру, функції та межі повноважень.
2. Прокоментуйте порядок і критерії встановлення пенсій по інвалідності й у зв'язку з втратою годувальника.

Варіант 7.

1. Сформулюйте нормативні вимоги до проведення атестації робочих місць за умовами праці та її юридичні наслідки.

2. Порівняйте правову природу соціальних пільг і державних соціальних допомог за цільовим призначенням і джерелами фінансування.

Варіант 8.

1. Деталізуйте процесуальний алгоритм дій комісії з розслідування нещасних випадків на виробництві та правила складання акта форми Н-1.

2. Поясніть сутність та види юридичної відповідальності посадових осіб за порушення законодавства про охорону праці.

Варіант 9.

1. Оцініть особливості та обмеження у сфері надання соціальних виплат і забезпечення безпеки праці в умовах воєнного стану.

2. Обговоріть правове регулювання охорони праці за умов дистанційної (віддаленої) роботи та використання домашнього простору.

Варіант 10.

1. Простежте вплив цифровізації на сферу соціального захисту на прикладі впровадження е-лікарняних та електронних пенсійних справ.

2. Складіть юридичну характеристику системи захисту трудових прав працівників у судовому та позасудовому порядку.

13. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диференційований залік)

1. Що є предметом права соціального забезпечення?
2. З яких елементів складається система охорони праці?
3. Які основні принципи права соціального захисту?
4. Які акти становлять систему джерел охорони праці?
5. Яке місце посідають конвенції МОП у національному законодавстві?
6. Що таке колективний договір і яка його роль в охороні праці?
7. Що таке загальнообов'язкове державне соціальне страхування?
8. Які існують види соціального страхування в Україні?
9. Хто є суб'єктами відносин із соціального страхування?
10. Що таке соціальний ризик як підстава для виплат?
11. Як визначається правовий статус Пенсійного фонду України?
12. З яких рівнів складається пенсійна система України?
13. Які умови необхідні для призначення пенсії за віком?
14. Що таке страховий стаж та чим він відрізняється від трудового?
15. Які підстави призначення пенсії по інвалідності?
16. Хто має право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника?
17. Що таке державна соціальна допомога?
18. Чим соціальна пільга відрізняється від соціальної допомоги?
19. Які види державних допомог передбачені для сімей з дітьми?
20. Які соціальні гарантії встановлені для офіційно безробітних?
21. У чому полягає юридичний зміст права на працю?
22. Які основні трудові права гарантовані працівникові?
23. Які існують форми захисту порушених трудових прав?
24. Які обов'язки покладаються на роботодавця щодо охорони праці?
25. Які права у сфері охорони праці має працівник?
26. Які функції виконує служба охорони праці на підприємстві?
27. Які існують види інструктажів з охорони праці?
28. Що таке шкідливий виробничий фактор?
29. Що таке небезпечний виробничий фактор?
30. Яка мета та періодичність атестації робочих місць?
31. Що таке професійне захворювання з юридичного погляду?
32. Який алгоритм дій роботодавця при нещасному випадку?

33. Яка мета складання акта за формою Н-1?
34. Які випадки на виробництві підлягають спеціальному розслідуванню?
35. Які повноваження має Державна служба України з питань праці?
36. Яка відповідальність передбачена за порушення правил охорони праці?
37. Як воєнний стан впливає на виплату соціальних допомог?
38. Які особливості охорони праці встановлені для дистанційної роботи?
39. Що таке електронний лікарняний та які переваги його впровадження?
40. Як діджилатизація впливає на процедуру призначення е-пенсій?

14. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: словесні (лекція, пояснення, бесіда); пояснювально-демонстраційні; метод проблемного викладання; методи візуалізації (схеми, таблиці, моделі правових і професійних ситуацій у сфері соціального забезпечення та охорони праці); аналіз норм законодавства у сфері соціального забезпечення, трудового права та охорони праці; аналіз практики застосування законодавства та правозастосовних ситуацій; інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані засоби навчання).

Методи навчання на семінарських заняттях: словесні (дискусія, співбесіда, дебати); практичні (вирішення ситуаційних і кейсових завдань, аналіз правових ситуацій у сфері соціального забезпечення та охорони праці); пояснювально-демонстраційні; аналіз норм законодавства та практики його застосування; моделювання професійних і правозастосовних ситуацій; порівняльно-правовий аналіз; дослідницькі методи; інтерактивні методи (робота в малих групах, професійні дискусії, моделювання професійних ситуацій); використання інформаційно-комунікаційних технологій та електронних правових баз даних.

15. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Соціальне забезпечення та охорона праці» використовуються такі методи оцінювання:

для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

16. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Соціальне забезпечення та охорона праці» є підсумковий контроль – диференційований залік.

17. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Соціальне забезпечення та охорона праці» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з початкової дисципліни «Соціальне забезпечення та охорона праці» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проскту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

18. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

19. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Соціальне забезпечення та охорона праці» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

20. Рекомендована література

1. Бутинська Р. Проблеми трудового права та соціального захисту: навчальний посібник. Львів: Вид-во «Растр-7», 2023. 288 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/6507/1/Навчальний_Посібник_Бутинська.pdf
2. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3300/1/мокрицька_30-11-20.pdf
3. Полішко Н.Л. Загальні та спеціальні гарантії дотримання трудових прав жінок, які проходять службу в органах Національної поліції України при реалізації права на працю. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 4. С. 142-147.
4. Полішко Н.Л. Соціальний захист жінок, які проходять службу в Національній поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Вип. 5, Т. 1. С. 37-42. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.5.1.7>
5. Полішко Н. Соціальна безпека й особливості її забезпечення в умовах воєнного стану. *Регулювання приватно-правових відносин в умовах воєнного стану в Україні: матер. Міжвуз. наук.-практ. конф. (Київ, 29 верес. 2022 р.)*. Київ: НАВС, 2022. С. 55-57.
6. Соціально-трудова праця і виклики цифровізації: монографія / за ред. Я.В. Сімутіної, М.М. Шурила. Київ: Ніка-Центр, 2023. 348 с. URL: <https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2023/05/soczialno-trudovi-prava-i-vikliki-cifrovizaczii.pdf>
7. Чанишева Г.І. Трудове право України: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти 2-го курсу факульт. цивільної та госп. юстиції, спец. 081-Право. Одеса: Фенікс, 2022. 282 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Trudove-pravo-chanysheva.pdf
8. Ярошенко О., Інішин М., Жигалкін І. Індивідуальне та колективне трудове право України. Харків: Юрайт, 2021. 412 с.
9. Leschukh D., Yakymets O., Polishko N. et al. *Garantías sociales de los empleados bajo la ley marcial en Ucrania. Interacción Y Perspectiva*. 2024. Vol. 14(2). pp. 304-313. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10909314>